

és prolongament geogràfic de l'oc. mod. *julhos*: tol. *juillos* «liens dont on attache les cornes des boeufs» (Doujat-Visner), i igualment Tarn *xuilhos* (Gary), Carcí *tsúillo* (Lescale), b.llem. *dzúllio* (Beronie), perig. *julho* (Guillaumie, *Contr.*).

CPT.: *Juntamanetes* 'l'ligabosc' ribag. (*čuntamanétes* Jusseu, 1965), comparant les lligades o entrelaçaments que fa el xuclamel amb l'acte del qui entrelliga una mà amb l'altra.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *junyent*, *Junyell*, *Junyent*, *junyida*, *junyidor*, *junyidura*, *junyiment*, *junt*, *junts*, *junt amb*, *junt a*, *junta*, *tenir la llança junta*, *junta* 'reunió, consell', *junció*, *juntadora*, *juntora* i *gentora*, *junturar*, *adjuni*, *adjuntia*, *adjunció*, *adjuntiu*, *adjuntar*, *juntar*, *juntar la porta*, *ajuntar*, *juntera*, *ajuntament*, *ajuntadís*, *ajuntadissa*, *júntols*, *juntura*, *conjuntura* (cf. infra), *conjunyir*, *conjunció*, *conjuncionant*, *conjuncionista*, *conjuntura*, *conjunt*, *conjunter*, *conjuntiu*, *conjuntiva*, *conjuntivitis*, *conjungiment*, *desjunyir*, *desjunyiment*, *desjunyida*, *desjunyidor*, *desjuntar*, *desjuntat*, *disjunt*, *disjunció*, *disjuntar*, *disjuntiu*, *esjunyir*, *enjúnyer*, *enjunyir*, *injunció*, *injunt*, *injunyir*, *rejuntar*, *rejunyir*, *sobrejunta*, *sobrejunter*, *subjunyir*, *subjuntiu*, *juxtaposició*, *juxta-²⁵posar*, *juxtalineal*, *junyies*, *julles*, *juntamanetes*.

Jup, V. *ajupir*, *aljub* *Jupa*, *jupeta*, *jupeti*, *jupó*, *juponer(ia)*, V. *gipó*

JURAR, del ll. JŪRĀRE id., abreujament de la locució JUS JURARE, pronunciar la fórmula ritual i sagrada (el *jus jurandum*) per la qual hom es lligava a servir una promesa feta, en nom dels déus i de la llei, derivat de JUS, JURIS, 'el dret, la llei'. □ 1.^a doc.: orígens: doc. S. XII.

«Teng-o pres tot --- e a cab de sis senmanes --- feïlo *jurar* manves, su<s> a Sen Cristòval de Buse, que no se-n clamarié», doc. de l'Alt Cardener, S. XII; «aczò desús-dit prometem servir, e tenir, Nós En Poncz bispe --- e B., prior --- e volém e manam que ço *juren* de tenir e de servir nostres omes desotz escritz ---», doc. de la Seu, a. 1244 (PPujol, *DocVgUrg.*, 4.29, 9.32). «Manament m'és fet per l'emperador --- e corporalment he *jurat* sobre los sants Evangelis, que no prenga de null home nulla cosa, mas tant solament del emperador, mon senyor», Lull (*Blanq.*, *NCL.* II, 133.10).

«N'Anfós --- rei d'Aragón, de València --- comte de Barcelona, puís que'l dit rei son pare --- fo soterrat --- féu en Barcelona tot ço que a fer havia --- e *jurà* los usatges e libertats e franqueses a tots los cavallers, e los cavallers *juraren* ell per senyor», Muntaner (*Crònica*, ed. Casac. IX, 7.28, § 293); «no pot hom res tenir en ells --- quan se gitaran al lit vos prometran una cosa, e quan se levaran no hi haurà res fet: sens tota vergonya negaran ço que dit e *jurat* hauran», BMetge (*Somni* IV, *NCL.*, 160.15); «lo que tu vols que faça de parlar ab Tirant --- yo tinc molt poca rahó de fer res per ell, car si tu sabies con só tractada, del que

ha dit de mi --- però temps hi ha de comportar y altre temps de riure e de plorar: yo comportaré per la gran necessitat, que tots lo havem mester: si no, altrament, yo-t *jur* per aquell dia beneyt que és huy, que, si açò no fos, jamás lo volria veure davant mi», JoMartorell (*Ag.* III, 55).

DERIV.: *Jurat*: a l'Edat Mitjana i segles immediats es tracta sobretot dels consellers que han jurat llurs càrrecs en institucions públiques generalment municipals: *jurats del Consell de cent barceloní, de la ciutat de València* etc. (S. XIV, *DAG.*, *AlcM.*), abillats amb la coneguda pomposa vestidura: «gramalla de *jurat* o conseller: abolla; capiró de *jurat*: epomis», OPou (*TbPu.*, 317); *juradets* 'els jurats botiflers', nomenats el 1715 per Felip V (*DAG.*); *jurondu* (?); *juradia* [1393], *juraderia*; *juraria*; *juradesc*. *Jurador* [fi segle XIV].

Jurament [Muntaner, *Crònica*]; els Reis de Frisa, i de Polònia i el Duc de Baviera «ensemps anaren a la sglésia de Sanct Johan de Lletrà e damunt l'altar ferens son *jurament* solemne», «de jamás tornar a la mia terra fins a tant yo haja combatut un cavaller a tota ultrança», i «puix som concordes, dix lo rey de Frisa, siam tots quatre *juramentats* de servir amor e lealtat los uns als altres en aquest viatge», JoMartorell (*Ag.* I, 190); *juramental*.

Jura subst postverbal, 'conjura d'aliança': «a Leyda parlam ab los paers --- e dixem-los que-ns ajudasse contra don Ferric e --- los de Tamarit --- combatrien Castelló Picamoxó --- e preseren-lo --- e puys anamos-ne a Liçana --- e tenia-lo Fferran Sanxes de Castre, per raó de les *jures* que havien feytes los rics hòmens d'Aragó, que los uns liuraven castells als altres: e pregà-ns --- que-n gitàs hòmens que-y havia seus, car don Fferric de Liçana lo volia establir de sos hòmens», Jaume I (*Cròn.*, 460, *Ag.*, p. 457); 'blasfèmia': «dóna'ls aygua, 'l meu Fill / --- no puc, la Mare meva - que'l pecat és molt gran, / reneguen y fan *jures* - llen-sen la meva sanc», MilàF (*Romllo.*, 18.15B1) data el romanç de 1601, però això només és en una de les versions (recoll. Espluga de Fr.). *Jur* 'jurament' [segle XV, *AlcM.*]; *jurant*, *juratori*.

Conjurar, del ll. CONJŪRĀRE id. [Llull]: «per Déu te prec e-t *conjur* que-m digues l'estament de ton bisbe e de tos companyons», *Blanq.* (*NCL.* II, 88.18); antiga fórmula de conjur: «a falsa, alias buba negra: --- **eu** te *conjur*, de part de Déu ---», a. 1397 (MilàF, *O. C.* VI, 184); [*DTO.* 1647 «fer colligació», «exorcisar los mals esperits»]; *conjuració* [id. «conjuratio, conspiratio, *avalot*», «exorcisme»]; *conjurat* [Lacav.]; *conjurador* [id.] m. (*kuñzuradú*) en el Conflent sembla que és el mateix que m'explicaren (La Bastida de Canigó, 1960) com un *espinàs* que portaven per les escampades masies d'aquelles valls i serrats: crec un tros de mata a manera de salpasser per a protecció de les collites i de la gent; *conjurament*. *Conjur* [fi S. XIV, Eiximenis]: «vos defendrets / --- / de males gens, ab murs / e de serps, ab *conjurs* / ---» (*Terç*, capítols 950ss.) en la seva refecció del *Maldit* de Cervetí, els mots del qual, però, canvia aquí radicalment (*En-*